

ŘEMESLA 15. 06. 2017

Techniky pletení košíků z vrbového proutí a pedigu

V současné době je nejrozšířenější pletení košíků a dalších pletených výrobků především z vrbového proutí a pedigu. Ovšem v minulosti byla situace...

Košikářství patří k tradičním řemeslům, která se u nás pěstují po staletí. Díky snaze mnohých o návrat ke kořenům je pletení košíků stále oblíbenější činností. Kromě košíkářů, kteří toto řemeslo pěstují a předávají z generace na generaci, můžeme narazit také na řadu zapálených amatérů, kteří chtějí do tajů této krásné práce proniknout. V současné době je v České republice populární především pletení košíků z vrbového proutí a také z pedigu. Podrobněji se proto zaměříme právě na jednotlivé techniky pletení spojené s těmito materiály.

Materiály používané v košíkářství

V současné době je nejrozšířenější pletení košíků a dalších pletených výrobků především z **vrbového proutí** a **pedigu**. Ovšem v minulosti byla situace jiná. Lidé pro pletení používali materiály, které jim byly dostupné a které byly pro pletení alespoň trochu vhodné. Nejčastějším materiálem byla pravděpodobně **sláma**, která byla dobře dostupná a přitom poddajná. Používala se **sláma žitná a pšeničná**, a to nejen pro pletení košů, ale také slaměných figurek.

V určité míře se k pletení používaly také **kořínky různých stromů** – smrků, jedlí, akátů či borovic. Byly pružné a umožňovaly snadné rozštěpení nožem na větší počet tenčích prutů. Košíkáři využívali

rovněž **šustí z kukuřic**, z nich však pletli především rohože či tašky.

Vrbové proutí - příprava, sklizeň a zpracování

Ačkoliv se v tomto článku budeme věnovat primárně samotným technikám pletení, rádi bychom alespoň ve zkratce uvedli základní potřebné informace o samotném materiálu. V závislosti na použité technice a účelu se buď plete z tenkých vrbových proutků, nebo z tzv. **šénů**. Šény jsou **tenké pruty**, které se vyrábí naštípáním vrbového proutku. Z jednoho prutu se obvykle vytváří 3 až 4 šény.

Samotná příprava a sklizeň košíkářského proutí je pracnější než samotné pletení. Košíkářské proutí se od běžného vrbového liší, musí být rovně rostlé, bez suků. Pro využití v [košíkářském řemesle](#) se sklízí jeden rok staré pruty, které se prut po prutu vyřezávají. Dále se svazují do otepí a tři dny se suší. Vrbové proutí je rovněž třeba zbavit kůry. To je možné začerstva, nebo po mírném vysušení, kdy se namáčí do horké vody. Tím jsou vrbové pruty připravené k samotnému zpracování.

Technika pletení dna koše či košíku

Teď, když už víme základní informace o vrbovém proutí, se můžeme pustit do popisu jednotlivých **technik pletení košíků**, které se liší v závislosti na pletené části. Ukážeme si **nejjednodušší techniky**, ačkoliv jich existuje mnohem více.

Nejprve je třeba vytvořit „sluníčko“. K tomu budeme potřebovat **6 prutů**. 3 pruty uprostřed nařízneme tak, abychom vytvořeným řezem mohli prostrčit zbylé 3 pruty. Aby se jednotlivé pruty nepohybovaly, je třeba je správně zafixovat. Toho docílíme 2 dalšími malými pruty, které zabodneme do řezu (každý z jedné strany) a všech šest prutů postupně obtočíme tak, až se nám kolem středu vytvoří krásný čtverec v několika řadách. Nyní můžeme jednotlivé pruty rozdělit a vytvořit tak paprsky. Ve výsledku musí základ vypadat jako slunce.

Tyto paprsky je třeba oplétat pomocí dvou prutů s překřížením, přičemž je třeba dbát na ideální rozestupy, utahování a směr. Pruty lze jednoduše nastavovat, nemějte tak strach z jejich krátké délky.

Pletení stěny košíku

Když je **dno koše či košíku** hotové, přistupuje se k samotnému pletení stěny, které se provádí jinou technikou. V první řadě je třeba vytvořit jakousi **klíčku**, a to tak, že další jednotlivé pruty zastrčíme z obou stran kolem paprsků dna. Po zastrčení je nahore svážeme provázkem, aby bylo jejich oplétání co nejjednodušší.

Oplétat lze dvěma, třemi i čtyřmi pruty. Popíšeme si oplétání třemi pruty. Do jednotlivých osnov zasuňte tři pruty se špičkou vedle sebe. Uchopte krajní prut, vedte je přes vedlejší dva zasunuté a vnitřní stranou jej obtočte až vedle dalšího, volného. Opatrně zalomte, tím docílíte toho, že budou opět tři pruty k oplétání vedle sebe. Nyní uchopte druhý prut, který se nyní nachází nejvíce na kraji, opět přeskočte dva zastrčené pruty a opleťte až třetí, volnou osu. Tak můžete pokračovat do doby, než bude celá stěna pletená. Existují **pokročilejší techniky pletení košíků**, od výpletu plátňovou vazbou přes **křížkování** či **sloupkování**.

Další techniky pletení košíků

Popsali jsme si techniky pletení dna a stěny, tedy naprostý základ. Aby však byl košík kompletní, je třeba se naučit i další techniky, minimální pletení závěrky, tedy ohraničení pevné horní hrany košíku,

a vyplétání ucha. Košíky však lze rovněž doplnit různými ozdobami, střídat jednotlivé **techniky proplétání** a vytvořit tak zajímavé vzory apod. To jsou však pokročilé techniky, kterými se zabývají již velmi zkušení odborníci v tomto řemesle.

Pedig - materiál vhodný pro začátečníky

Chtěli byste se košíkářskému řemeslu začít věnovat, ale **pletení z vrbového proutí** vám přijde příliš náročné? Naprostým začátečníkům doporučujeme začínat s pletením z pedigu. **Pedig** je jádro výhonů popínavé palmy, neboli **ratanu**. Snadno se s ním pracuje, je tvárný a pletení s ním nestojí tolik fyzické námahy. **Pedig** je lépe tvarovatelný a lépe se v ruce drží, všechny pruty jsou navíc stejně tlusté a rovné.

Na rozdíl od vrby je třeba **pedigové proutí** před pletením namočit, tím získá svou pružnost a nebude se lámat. Pedig musí být vlhký během celého procesu pletení. Zakoupit můžete tento materiál v různých průměrech podle toho, jaký konkrétní výrobek budete chtít plést. **Pedigové proutí** je rovněž vhodné k oplétání různých předmětů. [Pedig lze také barvit](#). Pokud při pletení použijete proutí různých barev, výsledný košík získá zajímavou a netypickou texturu.

Košíky z pedigu lze plést velmi podobnou technikou jako **koše a košíky z vrbového proutí**. Práci si můžete usnadnit využitím překližkového dna, do kterého osově pruty jednoduše prostrčíte a zespodu opletete. Tím se vyhnete vyplétání dna a vytváření základních paprsků k oplétání.

Uvědomujeme si, že na základě žádného, byť sebepodrobnějšího návodu, svůj první košík pravděpodobně neuplete. Vyhledejte si někoho, kdo se **košíkářství** sám věnuje, a poproste jej, aby vám techniku osobně ukázal. Pokud si poté sami s dílčími částmi nebudete vědět rady, podívejte se opět na náš článek, který vám může pomoci. Využívejte všechny možnosti, které máte k dispozici, čtěte odbornou literaturu, sledujte názorná videa, rozmlouvejte se zkušenými řemeslníky. Jen tak se sami stanete amatérským či profesionálním zručným **košíkářem**, který bude moci být na svou práci pyšný.